

פעולה 4
**"מה קשור
 תורה
 עכשיו?"**

התורה תורת חיים ושורשה של מגילת העצמאות.

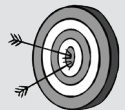
נושא:

רציונל:

מדינת ישראל הוגדרה מדינה יהודית במגילת העצמאות באמצעות פירוט של ערכים ומטרות המשמשים יסודות למדינה שקמה זה עתה. בפעולה זו נדון במקום של התורה בחיים שלנו הן ברמה הפרטית והן ברמה הציבורית והלאומית, נבין כי התורה רלוונטית לכל תחומי החיים, ולאחר מכן נראה כי שורשי מגילת העצמאות נעוצים עמוק בתורה ובערכיה.

מטרות:

3

החניכים יתאימו בין ערכי היסוד במגילת העצמאות לשורשיהם בתורה.

2

החניכים יבינו כי התורה מדריכה אותנו בכל תחומי החיים, הן הפרטיים והן הלאומיים.

1

החניכים יבררו את מקומה של התורה בחיים שלהם.

גוף הפעולה:

פתיחה

בראש כאשר אתם חושבים
על התורה?

שאלו את החניכים:
מה האסוציאציה שעולה לכם

שלב א' | מה נתפס כתורה?

הניחו את הפתק על הרצפה
ביצירת שתי ערמות מובחנות:
ערמה של נושאים הקשורים
לתורה וערמה של נושאים שאינם
קשורים לתורה. אם יש חוסר
הסכמה, אפשר לערוך הצבעה.

הראו לחניכים פתקים שכתובים
בהם כל מיני נושאים (נספח 1),
ועל כל נושא יצטרכו החניכים
להגיד אם הוא קשור לתורה או
לא. אפשר לחניכים לנמק את
הכרעתם. לפי החלטת החניכים

שלב ב' | תסגל לך תורת חיים

לענות על השאלות לפי החוקיות
שבחרו, ומטרת החניך השואל
היא לגלות את החוקיות.

דוגמאות לחוקיות: התשובות
צריכות להתחיל באות או במילה
מסוימת, התשובות צריכות
להיות רלוונטיות לחניך מסוים
(כלומר, כאשר שואלים למשל
"מה השם של אבא שלך", החניך
צריך לענות את שם אביו של
החניך הספציפי שנבחר).

בשלב זה המטרה היא שהחניכים
יבינו כי התורה רלוונטית לכל
תחומי החיים שלנו כפרטים
וכעם. לצורך כך יש שתי
אפשרויות למשחק:

אפשרות א' -

חוקיות בשאלות

הוציאו חניך אחד מחוץ לחדר
ובחרו חוקיות מסוימת. החניך
שיצא החוצה יחזור וישאל
את החניכים שאלות לפי סדר
ישיבתם במעגל. על החניכים

◀ הסבירו

הדבר הבולט במשחק היה ההתנהלות לפי החוקיות לכל אורך המשחק. היא שקבעה את התשובות על השאלות ואת הדרך שבה עונים עליהן.

◀ אפשרות ב' -

משחק בכדור

חלקו את השבט לשתי קבוצות, ולכל קבוצה תנו כדור. אמרו לקבוצה אחת לשחק משחק מוגדר (חיי שרה, מחניים, טאצי'בול, מה שבא לכם), ולקבוצה השנייה אל תגידו כלום.

◀ שאלו

שאלו את הקבוצה שלא נתתם לה הוראות איך היה לכם לשחק? כווננו את השיח לכך שלקבוצה הראשונה שקיבלה חוקי משחק ברורים הייתה אפשרות גדולה יותר לשחק וליהנות, כלומר החוקיות והסדר יצרו את ההנאה והכיף.

◀ המעלות ממעמקים

קראו עם החניכים את הקטע של הרב עמיטל (נספח 2).

◀ הסבירו לחניכים

הייחודיות של התורה היא בהיותה תורת חיים, כוללת את כל תחומי החיים. חזרו לדיון בשלב א: התורה מכווניה אותנו בכל אחד מהנושאים שדנו בהם. לפעמים הדרכת התורה גלויה יותר ולפעמים פחות, יש תורה שבכתב ויש תורה שבעל פה. למעשה היא מקיפה את כל החיים שלנו. זה נתון קיים. בתחילה עלינו לקבע בנפשנו את ההרגל ללכת תמיד אחר התורה, שכן היא מצפן המכוון ומדריך אותנו ולהיות נאמנים לדרך התורה. הדבר הבולט ביותר בהלכה הוא שלעיתים היא מתערבת במקומות שנראים לנו רחוקים ממנה לחלוטין. למשל, ההלכה נדרשת למצבי מלחמה, להנהגה, לנושאים שאינם קשורים כלל לעבודה רוחנית. אם נחשוב על זה לרגע, העיסוק הגדול של ההלכה באוכל תמוה, הרי אוכל הוא דבר חומרי בסיסי שממלא צורך של האדם. מדוע

חשוב לתורה ללמד כל כך הרבה הלכות שמדריכות אותנו מה לאכול וכיצד לאכול?

שאיפה שמיימית וערכים שבאים מלמעלה, לא ממחשבות אדם ותחבולותיו ולא מיצרי האדם.

התורה מכילה את האיזונים הנוגעים לצורת החיים שלנו. היא כוללת מוסר ואמונה, היא מיישרת אורחותיו של האדם. הגמרא אומרת "בראתי יצר הרע, בראתי לו תורה תבלין". התורה א-לוהית. היא מגלמת בתוכה

דרך התורה פועלות על ליבנו מחשבות הקב"ה, מידותיו ודרך הנהגתו את העולם, והן מזככות ומטהרות אותו לעבוד את ה' יתברך, להיות טובים קצת יותר, בעלי חסד קצת יותר, מזוככים קצת יותר.

שלב ג' | מגילת העצמאות והתורה - הילכו שניהם יחדיו?

בשלב זה יבינו החניכים כי המקור של ערכי היסוד במגילת העצמאות הוא התורה.

בין ציטוט ממגילת העצמאות לציטוט תורני באותו נושא.

אפשרות ב - נחש מי?

חלקו את החניכים לשתי קבוצות. לקבוצה אחת תנו את כל הכרטיסיות של הציטוטים מהתורה ומדברי חז"ל, ולקבוצה השנייה תנו את כל הכרטיסים של הציטוטים ממגילת העצמאות. בקשו משתי הקבוצות לסדר את הכרטיסיות שלהן בשורה, פנים כלפי מטה. המשחק נפתח כאשר כל קבוצה

אפשרות א -

מצא את החלק התואם

חלקו לכל אחד מהחניכים פתק אחד (נספח 3). על כל פתק יש ציטוט של ערך יסודי ממגילת העצמאות או ציטוט של מקור מהתורה או מדברי חז"ל שנוגע לנושא מסוים. המטרה של כל חניך היא למצוא התאמה

לאסוף כמה שיותר זוגות כרטיסים. הקבוצה שיש לה בסוף המשחק יותר זוגות - מנצחת.

בתום המשחק בקשו מנציגים להציג כל זוג כרטיסים והסבירו לחניכים כי קל מאוד לראות שערכי היסוד הנזכרים במגילת העצמאות, שעליהם הוקמה המדינה, הם בעצם ערכים יהודיים. שורשי ערכים אלו נטועים עמוק בתורה, כלומר התורה השפיעה השפעה עמוקה על אופייה של המדינה עם הקמתה.

◀ הערה

נכון שרבים ממקימי המדינה לא ניהלו אורח חיים דתי ושמגילת העצמאות לא נכתבה ממש על פי התורה, אך התרבות היהודית והמסורת, שיונקות מהתורה בקשר ישיר, העניקו לכותבי מגילת העצמאות את ההשראה וההכוונה כיצד לנסח אותה.

מציצה רק בשני הכרטיסים הקיצוניים, וכל שאר הכרטיסים לא ידועים לחברי הקבוצה.

בכל תור הקבוצה יכולה לעשות אחד מארבעה מהלכים:

- הצץ לאחר: נציג מהקבוצה ירים כרטיס מהשורה של הקבוצה היריבה ויראה אותו לחברי הקבוצה שלו.
- הצץ לעצמי: נציג מהקבוצה ירים כרטיס מהשורה של הקבוצה שלו ויראה אותו לכלל הקבוצה.
- החלף: הקבוצה תחליף מקום בין שני כרטיסים בשורה שלה.
- זוג: הקבוצה תכריז שמצאה זוג ותרים את הכרטיסים התואמים בשורה שלה ובשורה של הקבוצה השנייה. אם הזוג אינו תואם, מחזירים את הכרטיסים למקומם.

המטרה של כל קבוצה היא

ביררנו בפעולה את המקום של התורה בחיים שלנו ובחיים הכללים של העם והמדינה. ראינו כי התורה נדרשת לנושאים מגוונים ורלוונטית לכל תחומי החיים, ולא רק לחיי הרוח שלנו. מתוך כך הבנו כי התורה היא המצפן של חיינו, היא מכווינה ומדריכה אותנו בכל תחום. לבסוף ראינו כי גם מגילת העצמאות, מסמך היסוד של מדינת ישראל הקובע את ערכי היסוד שלה, ינקה את תכניה מערכי התורה.

מה אני צריך להכין לפעולה?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם אישית:

סרקו להורדת
קובץ דיגיטלי
של הפעולה

נספח 1

רשימת נושאים

נספח 2

המעלות ממעמקים, הרב יהודה עמיטל

בעוד המושג "דת" אינו אלא ביטוי של פולחן היחיד או הציבור לא-לוהיו - הנובע מתוך הצורך הנפשי של סיפוק הרגש הדתי, התופס אמנם מקום חשוב בנפש האדם ובאופן מיוחד בנפש האדם מישראל, אבל רחוק הנהו מלהקיף את כל מערכת חייו הנפשיים - הרי המושג "תורה" אומר לנו דברים אחרים לגמרי. התורה היא הביטוי של דרך ה', שהיא אורח חיים מלא המשתרע על כל

אחת התופעות המעציבות בחייו הרוחניים של עם ישראל, שנגרמה עקב גלותו מעל אדמתו, היא טשטוש דמות התורה בקרב המוני העם. מאז פיזורנו בין הגויים הלכה וירדה, כביכול, התורה מגדולתה ואת מקומה התחילה לרשת ה"דת", שהנה נטע זר בישראל. ולאט לאט הגענו למצב שבו, כאילו, מזדהים המושגים של "תורה" ו"דת", שבעצם רחוקים הם זה מזה כרחוק מזרח ממערב. כי

שטחי החיים האישיים, הציבוריים, המדיניים והממלכתיים. אין תנועה גשמית או רוחנית שאין לה מקום ביצירה א-לוהית זו, שאנו מכנים אותה בשם תורה. ההליכה בדרכי ד' היא יסוד התורה כולה, וכשם שדרכיו יתברך מקיפות את הכל, כך דרישתו מעמו שיידענו בכל דרכיו. "בכל דרכיך דעהו והוא יישר אורחותיך"...

בתורת שכזה, כולל כמובן, גם את התוכן המצומצם המוגדר במושג דת. אך יהיה זה פשע לזהות את שני המושגים האלה... ועל כן עם תקומת מדינת ישראל וראשית צמיחתה של מלכות ישראל שומה עלינו להחזיר עטרה ליושנה. לחזור שוב לחיי תורה... מרגישים אנו צורך להדגיש שוב ושוב, כי התורה היא דגלנו.

נספח 3

ערכי יסוד בתורה, בתושב"ע ובמגילת העצמאות

יישוב הארץ

א. "מתוך קשר היסטורי ומסרתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה; ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, ונחוצים, מעפילים ומגננים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו".

ב. "והורשתם את הארץ וישבתם בה כי לכם נתתי את הארץ לרשת אתה. והתנחלתם את הארץ" (במדבר לג, נג).

חירות מדינית ועצמאות ממלכתית

א. "לאחר שהגלה העם מארצו בכח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזונו, ולא חדל מתפלה ומתקנה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חרותו המדינית... ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברפת הקדמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית".

ב. "שום תשים עליך מלך אשר יבחר ה' א-להיך בו מקרב אחיך תשים עליך מלך לא תוכל לתת עליך איש נכרי אשר לא אחיך הוא" (דברים יז, טו).

השפה העברית

א. "ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגנים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית".

ב. "רב הונא אמר בשם בר קפרא בשביל ארבעה דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שנו את שמם ואת לשונם... לא שנו את לשונם, להלן כתיב (בראשית יד, יג): ויבא הפליט ויגד לאברהם העברי, וכאן (שמות ה, ג): ויאמרו א-להי העברים נקרא עלינו, וכתיב (בראשית מה, יב): כי פי המדבר אליכם, בלשון הקדש" (ויקרא רבה לב).

קליטת עלייה וקיוּבּוּץ גלויות

א. "ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים... על-ידי חדוש המדינה היהודית בארץ-ישראל, אשר תפתח לרוחה את שערי המולדת לכל יהודי... מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקבוצ גלויות".

ב. "תקע בשופר גדול לחירותנו ושא נס לקבץ את כל גלויותינו מארבע כנפות כל הארץ לארצנו ברוך אתה ה' מקבץ נדחי עמו ישראל" (מהתפילה).

פיתוח הארץ

א. "תשקד על פתוח הארץ לטובת כל תושביה".

ב. "כי תבאו אל הארץ ונטעתם. אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל, אף על פי שתמצאו אותה מלאה כל טוב, לא תאמרו נשב ולא נטע, אלא הוּוּ זְהִירִין בְּנִטְיעוֹת, שְׁנַאֲמַר: ונטעתם כל עץ מאכל" (מדרש תנחומא קדושים ח).

צדק ושלום

- א. "תהא משתתה על יסודות החרות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל".
- ב. "שפטים ושטרים תתן לה בכל שעריה אשר ה' אלהיה נתן לה לשבטיה ושפטו את העם משפט צדק" (דברים טז, יח).

שוויון זכויות

- א. "תקים שויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין".
- ב. "תורה אחת ומשפט אחד יהיה לכם ולגר הגר אתכם (במדבר טו, טז).
"תורה אחת יהיה לאזרח ולגר הגר בתוכם" (שמות יב, מט).

ביטחון בה'

- א. "מתוך בטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידנו לעדות על הכרזה זו".
- ב. "ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשרה לה' כי גמל עליו" (תהלים יג, ו).